

Okul Profili Araştırması (Kars İli Örneği) (*)

Murat TAŞDAN (**) - Rasim TÖSTEN (***)

Kurtuluş BULUT (****) - Volkan KARAKAYA (*****)

Öz: Bu araştırmanın temel amacı Kars il ve ilçe merkezlerindeki ilköğretim okullarının fiziksel özelliklerini belirlemek ve temel sorunlarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. a) Kars'taki ilköğretim okullarının fiziksel özellikleri nasıldır? b) Kars'taki ilköğretim okullarının temel gelir kaynakları nelerdir? c) Kars'taki ilköğretim okullarının en önemli sorunları nelerdir? İlköğretim okullarının betimsel özellikleri ve temel sorunlarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelinde ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Kars il (Belediye sınırlarında) merkezi ve 7 ilçe (Akyaka, Arpaçay, Dığor, Kağızman, Selim, Susuz ve Sarıkamış) merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 107 ilköğretim okulu yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen "Okul Profili" anketi kullanılmıştır. Araştırmada okulun betimsel özelliklerinin tespiti için yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda Kars'taki okulların %74,8'inde ise hiç spor salonu olmadığı, %6,6'sı okullarında bilişim teknolojisi sınıfının "bulunmadığını" ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin %28,3'ü okullarında fen laboratuvarının "olmadığını", %33,01'i "var olduğunu ancak yetersiz" olduğunu belirtmişlerdir. Kars'ta görev yapan okul yöneticileri okulların temel gelir kaynağı olarak; ilk sırada veliler, ikinci sırada hayırsever vatandaşlar ve üçüncü sırada kantin gelirleri olduğunu ifade etmişlerdir. Kars'taki okul yöneticilerine göre eğitimin okulların en önemli sorunu "fiziksel sorunlar", ikinci önemli sorun "toplumun eğitime bakışı", üçüncü önemli sorun "öğretmen yeterliliği ve ekonomik yetersizlik" ve dördüncü önemli sorun ise eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlardır.

Anahtar Kelimeler: Okul profili, okul sorunları, ilköğretim okulu, okul gelir kaynakları, Kars.

A Research Profile of School (The Sample of Kars)

Abstract: The aim of this research is to find out the basic problems and the physical features of primary schools in the district and centre of Kars city. To achieve this goal the answers are sought for the following questions. a) What are the physical features of primary schools in Kars? b) What are the main income sources of primary schools in Kars? c) What are the most important problems of the primary schools in Kars? This study which aims to find out descriptive features and basic problems of primary schools; carried out in survey and quantitative research techniques are used. The universe of this research is made up of 107 school managers who work in Kars city centre and seven district (Akyaka, Arpaçay, Dığor, Kağızman, Selim, Susuz and Sarıkamış). "The School Profile" questionnaire which is developed by the researcher, is used as a data collecting tool. To find out the descriptive features of the school; percent value, frequency, arithmetic mean and Standard deviation values are used.

As a result of this research the school managers said %74.8 of the primary schools in Kars have no gym and %6.6 have no informatics and technology classes. The %28.3 of the school managers stated that "there is no science lab in their school" and %33.01 said "there is a science lab but it is insufficient" The school managers in Kars also noted that as a main income source; first the parents, second; benefactor citizens and thirdly income from the school cafeteria. According to the school managers in Kars the most important problem of the schools is "physical problems", secondly "the view of the community for education" and thirdly "the teacher competence and financial deficiency and lastly the education system oriented problems.

Keywords: School profile, school problems, primary school, school income sources, Kars

- *) Bu araştırmanın bir kısmı Uluslararası Aras Havzası Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur
- **) Yrd. Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri EYTEP Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (e-posta: murattasdan@gmail.com)
- ***) Araş. Gör., Dicle Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, EYTPE Anabilim dalı (e-posta: rasimtosten@hotmail.com)
- ****) Öğrt., Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans öğrencisi (e-posta: kurtulusbulut@hotmail.com)
- *****) Öğrt., Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans öğrencisi (e-posta: volkan_kara_kaya@hotmail.com)

Giriş

21.yüzyılda, dünyada, her alanda büyük bir değişim yaşanmakta ve değişim var olmanın temel bir koşulu haline gelmektedir. Bu durum, tüm diğer sistemler gibi, eğitim sistemini de etkilemekte ve eğitim uygulamalarında, yeni yönetim anlayışının uygulanmasını zorunlu hale getirmektedir (Kapusuzoğlu, 2004).

Eğitim yönetimi, bir ülkedeki eğitim sistemini bir bütün olarak değerlendirmeyi amaçlayan çeşitli disiplinler ile ilişkili bir bilim dalıdır. Aslında eğitim yönetimi, bir anlamda yönetim ilke ve prensiplerinin eğitime uygulanmasıdır. Eğitim bilimi, eğitim sistemini okul düzeyine inmeden bir bütün olarak analiz ve sentez eder. Eğitim yönetimi disiplini ise okul yönetimini daha çok önemseyen, bağımsız bir meslek ve uzmanlık alanıdır (Balcı, 2005, 50).

Eğitim sistemi içerisinde, bir okulda, yürütülen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin genel amacı ülkenin geleceği olan çocukların bilgi, beceri ve davranış olarak sağlıklı ve verimli bir şekilde yetişmelerini sağlamaktır (Ersoy, 2006,6).

Eğitimde niteliği artırmanın ve okulları etkili kılmmanın bir koşulu da okullarda var olan problemlerinin çözülmesidir. Okullardaki problemlerin kalıcı çözümü için sorunlara problem odaklı yaklaşılması ve tüm boyutlarıyla ortaya konulması gerekmektedir.

İlgili alanyazın incelendiğinde Kars'taki ilköğretim okulları sorunlarının araştırıldığı bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Kars'ta eğitimin niteliğinin artması ve uygulayıcılara somut verilerin sunulması bakımından sorunlarının tespiti son derece önemli görülmektedir. Bu bakımından öncelikli olarak mevcut okulların profilini çıkarıp sorunlar üzerinde çözüm aranmalıdır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan yöneticilerin görev yaptığı Kars'ta eğitim ile ilgili temel bazı istatistikler ise şöyledir; 2011-12 eğitim-öğretim yılı verilerine göre Kars il merkezinde 89 ilköğretim okulu yer almakta bu okulların 64'ü "B" tipi; 25'i "A" ise tipi okuldur. İl ve ilçe merkezinde "C" tipi okul yer almamaktadır. İlçeler bazında ele alındığında Akyaka'da 24, Arpaçay'da 43, Digor' da 4, Kağızman'da 65, Sarıkamış'ta 67, Selim'de 53 ve Susuz'da 29 ilköğretim okulu yer almaktadır. Kars il merkezindeki 6 ilköğretim okulunda, ilçelerinde ise 10 ilköğretim okulunda ikili eğitim (yarım gün) yapılmaktadır.

Kars il merkezinde yer alan ilköğretim okullarında 796, Akyaka'da 111, Arpaçay'da 146, Digor'da 208, Kağızman'da 410, Sarıkamış'ta 416, Selim'de 225 ve Susuz'da 87 öğretmen görev yapmaktadır. Kars il merkezinde 17203 öğrenci, Akyaka'da 1813, Arpaçay'da 1986, Digor'da 5523, Kağızman'da 9325, Sarıkamış'ta 8654, Selim'de 3986 ve Susuz'da 1976 öğrenci okula devam etmektedir. Kars il merkezindeki ilköğretim okullarında 677, Akyaka'da 111, Arpaçay' 203, Digor'da 229, Kağızman'da 409, Sarıkamış'ta 364, Selim'de 235 ve Susuz'da 131 derslik yer almaktadır. Kars il merkezinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ortalama 21.61, Akyaka'da 16.30, Arpaçay'da 13.60, Digor'da 26,55, Kağızman'da 22,74 Sarıkamış'ta 20,80, Selim'de 17,71 ve Susuz'da 22,71'tir. Kars il merkezinde derslik başına düşen ortalama öğrenci

sayısı 25,41, Akyaka'da 16,33, Arpaçay'da 9,78, Digor'da 24,11 Kağızman'da 22,79, Sarıkamış'ta 23,77, Selim'de 16,96 ve Susuz'da 15,08'dir. Kars il merkezinde ilköğretimde okullaşma oranı yaklaşık %99, Akyaka'da %98 Arpaçay'da %94, Digor'da 98, Kağızman'da %98, Sarıkamış'ta %97, Selim'de %95 ve Susuz'da %96'dır.

17. Milli Eğitim Şurası'nda Türk Milli Eğitim sorunları; ilköğretim sorunları, Dünyadaki gelişmeler, ülkemizde mevcut durum, eğitimin nitelikleri başlıkları altında sunulmuştur 17.Milli Eğitim Şurası'nda, Kars ilinin eğitim sorunlarına değinilmiştir. Bu sorunlar; ilköğretim kademesinde meydana gelen sorunlar, mevcut durumlar, eğitimde dünyada meydana gelen gelişmeler, eğitimde nitelik, fizikler mekânlardaki nitelik, eğitim hizmeti sunanlarda nitelik, hizmeti alanlarda nitelik başlıklar altında sunulmuştur.

Kars'ta İlköğretimin Sorunları

17. Milli Eğitim Şûrası'nda alınan kararlara bakıldığında ilk olarak; ilköğretim kademelerindeki mevcut durumuna, tespit edilen sorunlara ve dünyada meydana gelen gelişmelere değinilmiştir. Ayrıca mevcut sorunların çözümlerine yönelik önerilerde de bulunulmuştur (MEB, 2006).

2004-2005 öğretim yılı sonunda ilköğretimden mezun olan 1.246.078 öğrenciden 574.572'si 2005-2006 öğretim yılında genel orta öğretime, 361.372 öğrencinin de mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına olmak üzere toplam 935.940'ının kaydolduğu; geriye kalan 310.138 öğrencinin ortaöğretim dışında kaldığı anlaşılmaktadır. Mevcut ilköğretim çağındaki çocukların %10,2'si ilköğretime devam edememektedir. İlköğretim okullarını bitiren yaklaşık her dört öğrenciden birinin okul hayatı son bulmaktadır.

Temel eğitim; fiziki yapı, aile-okul iş birliği, ders materyalleri, yöneltme ve sınavlar başlıkları altında incelemeye alınmıştır. Temel eğitime başlayan çocuklar dikkate alındığında okul öncesi eğitim almış öğrencilerin daha başarılı olduğu göze çarpmaktadır. Temel eğitim kademelerinde okul-aile iş birliği çalışmaları seyrek ve aileler aktif olarak eğitim süreci kapsamına sokulamamaktadır. Temel eğitimde öğrencilerin yönlendirilmesi, sınıfların kalabalık olması nedeniyle üst düzeyde yapılamamaktadır. Temel eğitim kurumlarında sosyal niteliklerin tespiti yapılamamakta ve öğrenciler dört duvar arasında kalmaktadır. Okullarda seviye sınıfları oluşturulmamış, ikili öğretime yer yer devam edilmektedir.

Türkiye'de ilköğretimde öğrenci sayısında artışlar meydana gelirken, okul ve derslik sayılarında aynı oranda artış olduğunu söyleyemeyiz. Yine derslik sayılarında, materyal sayısında, spor salonu ve sosyal etkinlikler sayısında aynı oranda artış olmadığı görülmektedir. Okullaşma oranlarında ise kızların aleyhine bir durum söz konusudur. Okullaşma oranı erkek öğrencilerde daha yüksektir. Hala okullaşmada istenen düzeye ulaşılamadığı da görülmektedir.

Amaç ve Alt amaçlar

Bu araştırmanın temel amacı Kars il ve ilçe merkezlerindeki ilköğretim okullarının fiziksel özelliklerini belirlemek ve temel sorunlarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1.Kars'taki ilköğretim okullarının fiziksel özellikleri nasıldır?
- 2.Kars'taki ilköğretim okullarının temel gelir kaynakları nelerdir?
- 3.Kars'taki ilköğretim okullarının en önemli sorunları nelerdir?

Yöntem

İlköğretim okullarının betimsel özellikleri ve temel sorunlarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelinde ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Evren

Araştırmanın evrenini Kars il (Belediye sınırlarında) merkezi ve 7 ilçe (Akyaka, Arpaçay, Digor, Kağızman, Selim, Susuz ve Sarıkamış) merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapmakta olan 120 ilköğretim okulu yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşmak amaçlanmış, ancak gönderilen ölçeklerin 107 adeti geri dönmüştür. Ölçeklerin dönüş oranı %93,04 olarak belirlenmiştir. Bu oran araştırmanın tamsayım araştırması olması için yeterli bir oran olarak kabul edilmiştir. Araştırma kapsamında anket uygulanan okul yöneticilerinin Kars ili içerisindeki dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Yöneticilerin Kars ili ve ilçe merkezlerine göre frekans ve yüzde dağılımları

Görev Yerleri	f	%
Kars	40	37,4
Akyaka	6	5,6
Arpaçay	8	7,5
Digor	5	4,7
Kağızman	22	20,6
Selim	6	5,6
Susuz	5	4,7
Sarıkamış	15	14,0
Toplam	107	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırma Kars il ve ilçe merkezlerinde görev yapan 107 ilköğretim okulu yöneticisini kapsamaktadır. Okul yöneticilerinin %36,4'ü il merkezinde kalan diğer kesim ise ilçe merkezlerinde görev yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen "Okul Profili" anketi kullanılmıştır. Anketin hazırlanması için öncelikle alanda var olan kuramsal

bilgiler toplanmış ve ilgili alanyazın incelenmiştir. Anket hazırlanırken beş adet öğretmen ve beş adet okul yöneticisi ile yüz yüze görüşülmüş ve bu görüşmelerin analizinden elde edilen verilerden, Ersoy'un (2006) İlköğretim Okullarında İletişim Sorunları Tespiti" anketinden; Demirtaş, Üstüner ve Özer (2007) tarafından geliştirilen "Okul Yönetimi Problem Tarama Envanteri"nden; Gök ve Okçabol (1998) tarafından geliştirilen "Türkiye'de Öğretmen Profili Araştırması"ndan faydalanılarak 35 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak form eğitim bilimleri alanında uzman 6 adet öğretim üyesine incelenmiş ve alınan eleştiriler doğrultusunda ankete önyüklama öncesi son hali verilmiştir. Geliştirilen "Okul Profili" anketi 70 kişilik bir öğretmen ve okul yöneticisi grubuna uygulanmış ve önyüklama sonucunda ankete nihai hali verilmiştir. Anketin son halinde okulu tanımaya ve eğitimin sorunlarını belirlemeye yönelik 23 adet soru yer almaktadır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından toplanmış ve analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada okulun betimsel özelliklerinin tespiti için yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu başlık altında Kars'ta görev yapan ilköğretim okulu yöneticilerinin görüşlerine göre okulların fiziksel özelliklerini belirlemeye ve okullarda yaşanan sorunları tespit etmeye yönelik ortaya çıkan bulgulara ve yorumuna yer verilmiştir.

Okulların Betimsel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Okulların eğitim-öğretim zamanı

Yerleşim Yeri	Tam gün eğitim	İkili eğitim	Toplam
Kars	22	18	40
Akyaka	5	1	6
Arpaçay	8	0	8
Digor	3	2	5
Kağızman	22	0	22
Selim	6	0	6
Susuz	5	0	5
Sarıkamış	14	1	15
f	85	22	107
%	79,4	20,6	

Tablo 2'de görüldüğü gibi okul yöneticilerine göre Kars il ve ilçe merkezlerindeki okulların %79,4'ünde tam gün eğitim-öğretim yapılırken, %20,6'sında ikili eğitim-öğretim yapılmaktadır. İkili eğitim-öğretim uygulaması en fazla Kars il merkezinde uy-

gulanmaktayken, Arpaçay, Kağızman, Selim ve Susuz ilçe merkezlerinde hiç ikili eğitim-öğretim yapan okul bulunmamaktadır. Digor ilçe merkezindeki 5 okuldaki ikili eğitim-öğretim yapmaktadır.

Tablo 3. Mevcut Spor Salonu Sayısı ve Yeterliliği

Yerleşim Yeri	Yok	Var ama yetersiz	Var yeterli	Toplam
Kars	17	19	4	40
Akyaka	6	0	0	6
Arpaçay	8	0	0	8
Digor	5	0	0	5
Kağızman	20	0	2	22
Selim	6	0	0	6
Susuz	5	0	0	5
Sarıkamış	13	0	2	15
f	80	19	8	107
%	74,8	17,8	7,4	

Tablo 3'te görüldüğü gibi okul yöneticilerine göre Kars'taki ilköğretim okullarının %74,8'inde spor salonu bulunmamaktadır. Akyaka, Arpaçay, Digor, Selim ve Susuz ilçelerindeki ilköğretim okullarının hiç birisinde spor salonu yer almamaktadır. Kars il merkezinde ise 40 okul yöneticisinden 19'u var olan spor salonunun yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Kağızman ve Sarıkamış merkezindeki okullarda ise var olan spor salonlarının yetersiz olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Rehber Öğretmen Sayısı ve Yeterliliği

Yerleşim Yeri	Yok	Var bazı günler geliyor	Var her gün okulda	Toplam
Kars	11	11	18	40
Akyaka	6	0	0	6
Arpaçay	0	1	7	8
Digor	1	1	3	5
Kağızman	5	4	12	22
Selim	0	3	3	6
Susuz	0	2	3	5
Sarıkamış	6	1	8	15
f	29	23	54	106
%	27,35	21,69	50,95	

Tablo 4’te görüldüğü gibi okul yöneticilerine göre il ve ilçe merkezlerindeki okulların %27,35’inde “hiç” rehber öğretmen bulunmamakta”, %21,69’unda “haftanın belirli günlerinde” rehber öğretmen görev yapmaktadır. Okul yöneticilerinin %50,95’i ise okullarında “her gün” rehber öğretmen olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Okullarda Kütüphane Durumu

Yerleşim Yeri	Yok	Var ama yetersiz	Var yeterli	Toplam
Kars	14	19	7	40
Akyaka	1	5	0	6
Arpaçay	0	4	4	8
Digor	1	3	1	5
Kağızman	5	13	4	22
Selim	1	5	0	6
Susuz	0	1	4	5
Sarıkamış	9	5	1	15
f	31	55	21	107
%	29	51,4	19,6	

Tablo 5’te görüldüğü üzere ilköğretim okulu yöneticilerinin %29’u okullarında “hiç” kütüphane bulunmadığı, %51,4’ü var olan kütüphanenin “yetersiz” olduğunu, %19,6’sı ise var olan kütüphanenin “yeterli” olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 6. Okullarda Bilişim Teknolojisi Sınıfının Durumu

Yerleşim Yeri	Yok	Var ama yetersiz	Var yeterli	Toplam
Kars	6	12	22	40
Akyaka	0	2	4	6
Arpaçay	0	4	3	8
Digor	1	0	4	5
Kağızman	0	13	9	22
Selim	0	1	5	6
Susuz	0	5	0	5
Sarıkamış	0	7	8	15
f	7	44	55	106
%	6,60	41,50	51,90	

Araştırma kapsamındaki okul yöneticilerinin %6,6'sı okullarında bilişim teknolojisi sınıfının “bulunmadığını”, %41,50'si “var ama yetersiz” olduğunu, %51,9'u ise okullarında bilişim teknolojisi sınıfının “var ve yeterli” olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 7. Okullarda Fen Laboratuvarı Durumu

Yerleşim Yeri	Yok	Var ama yetersiz	Var yeterli	Toplam
Kars	13	14	12	40
Akyaka	1	4	1	6
Arpaçay	0	2	6	8
Digor	1	0	4	5
Kağızman	5	7	10	22
Selim	1	2	3	6
Susuz	0	3	2	5
Sarıkamış	9	3	3	15
f	30	35	41	106
%	28,3	33,01	38,69	

Okul yöneticilerinin %28,3'ü okullarında fen laboratuvarının “olmadığını”, %33,01'i “var olduğunu ancak yetersiz” olduğunu ve %38,69'u ise okullarındaki fen laboratuvarının “var ve yeterli olduğunu” belirtmişlerdir.

Tablo 8. Okullarda Temizlik Personeli Durumu

Yerleşim Yeri	Yok	Var ama yetersiz	Var yeterli	Toplam
Kars	3	20	17	40
Akyaka	1	1	4	6
Arpaçay	0	3	5	8
Digor	0	2	3	5
Kağızman	1	7	14	22
Selim	0	0	6	6
Susuz	0	0	5	5
Sarıkamış	2	7	6	15
f	7	40	60	107
%	6,5	37,4	56,1	

Okul yöneticilerinin %6,5'i okullarında temizlik personelinin “olmadığını”, %37,1'i “var ama yetersiz olduğunu” ve %56,1'i ise “yeterli” düzeyde temizlik elamanı olduğunu belirtmişlerdir. Kars, Akyaka, Kağızman ve Sarıkamış'taki dört okul yöneticisi okullarında hiç temizlik personelinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 9. Temizlik Malzemesi Durumu

Yerleşim Yeri	Yok	Var ama yetersiz	Var yeterli	Toplam
Kars	2	16	22	40
Akyaka	0	3	3	6
Arpaçay	0	2	6	8
Digor	1	0	3	5
Kağızman	1	8	13	22
Selim	0	0	6	6
Susuz	0	0	5	5
Sarıkamış	1	10	4	15
f	5	39	62	106
%	4,71	36,80	58,49	

Okul yöneticilerinin %4,71'i okullarında temizlik malzemesinin “olmadığını”, %36,80’ “var ama yetersiz olduğunu” ve %58,49’u ise okullarında temizlik malzemesinin “yeterli” olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 10. Okulların Isınma Durumu

Yerleşim Yeri	Sobalı	Kaloriferli	Diğer	Toplam
Kars	0	39	1	40
Akyaka	1	5	0	6
Arpaçay	0	8	0	8
Digor	0	5	0	5
Kağızman	0	22	0	22
Selim	0	6	0	6
Susuz	0	5	0	5
Sarıkamış	0	15	0	15
f	1	105	1	107
%	,9	98,1	,9	

Tablo 10’da görüldüğü yöneticilerin %98,1’i ise okullarının kalorifer ile ısındığını belirtmiştir. Akyaka ilçe merkezindeki okul yöneticilerinden birisi okulunun soba ile ısındığını belirtmiştir.

Tablo 11. Okul Bahçesinin Durumu

Yerleşim Yeri	Yetersiz	İdare eder	Yeterli	Toplam
Kars	13	10	17	40
Akyaka	4	1	1	6
Arpaçay	0	4	4	8
Digor	1	3	1	5
Kağızman	6	7	9	22
Selim	2	2	2	6
Susuz	0	0	5	5
Sarıkamış	4	6	5	15
f	30	33	44	107
%	28	30,8	41,2	

Tablo 11’de görüldüğü üzere okul yöneticilerinin %28’i okul bahçelerinin “yetersiz” olduğunu, %30,8’i “idare eder” olduğunu ve %41,2’si ise “yeterli” olduğunu ifade etmişlerdir. Kars il merkezinde görev yapan 40 yöneticinin 13’ü okullarındaki bahçenin “yetersiz” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 12. Okullarda Projeksiyon Cihazı Durumu

Yerleşim Yeri	Yetersiz	İdare eder	Yeterli	Toplam
Kars	13	10	17	40
Akyaka	4	1	1	6
Arpaçay	0	4	4	8
Digor	1	3	1	5
Kağızman	6	7	9	22
Selim	2	2	2	6
Susuz	0	0	5	5
Sarıkamış	4	6	5	15
f	30	33	44	107
%	28,03	30,84	41,13	

Okul yöneticilerin %28,03’ü okullarındaki projeksiyon durumunun “yetersiz” olduğunu, %30,84’ü “idare eder” ve %41,13’ü ise “yeterli” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 14. Okullarda Kantin Durumu

Yerleşim Yeri	Var	Yok	Toplam
Kars	20	19	40
Akyaka	0	6	6
Arpaçay	6	2	8
Diğor	0	5	5
Kağızman	4	18	22
Selim	0	6	6
Susuz	0	5	5
Sarıkamış	1	14	15
f	31	75	106
%	29,9	70,1	

Kars'taki okul yöneticilerinin %70,1'i okullarında kantin "olmadığını" ifade etmişlerdir. Akyaka, Selim ve Susuz'daki okul yöneticilerinin tamamı okullarında kantin olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 15. Okullarda Tuvalet-Lavabo Durumu

Yerleşim Yeri	Yeterli	Yetersiz	Toplam
Kars	31	9	40
Akyaka	4	1	6
Arpaçay	6	2	8
Diğor	5	0	5
Kağızman	14	7	21
Selim	5	1	6
Susuz	5	0	5
Sarıkamış	8	7	15
f	78	27	95
%	71,58	28,42	

Kars'taki okul yöneticilerinin %28,42'si okullarındaki tuvalet-lavaboların "yetersiz" olduğunu ifade etmiştir. Özellikle Sarıkamış'taki okul yöneticilerinin yaklaşık yarısı ve

Kağızman'daki okul yöneticilerinin 1/3'ü okullarındaki lavabo ve tuvaletlerinin "yetersiz" olduğunu belirtmişlerdir. Okul yöneticilerinin %71,58'i ise okullarındaki lavabo-tuvalet durumunun ihtiyaca cevap verdiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 16. Rehber Öğretmen Odasının Durumu

Yerleşim Yeri	Yok	Var ama yetersiz	Var yeterli	Toplam
Kars	15	6	19	40
Akyaka	3	3	0	6
Arpaçay	0	5	3	8
Digor	1	0	4	5
Kağızman	5	5	12	22
Selim	1	3	2	6
Susuz	0	0	5	5
Sarıkamış	8	0	7	15
f	33	22	52	107
%	30,8	20,6	48,6	

Tablo 16 incelendiğinde okul yöneticilerinin %30,8'i okullarında rehberlik servisi odasının "olmadığını", %20,6'sı ise okullarında var olan rehberlik servisi odasının "yetersiz" olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 17. Okullarda Öğretmenler Odası Durumu

Yerleşim Yeri	Var ama yetersiz	Var yeterli	Toplam
Kars	14	26	40
Akyaka	5	1	6
Arpaçay	0	8	8
Digor	1	4	5
Kağızman	11	11	22
Selim	2	4	6
Susuz	0	5	5
Sarıkamış	9	6	15
f	42	65	107
%	39,3	60,7	

Kars'taki okul yöneticilerinin 39,3'ü okullarındaki öğretmenler odasının "yetersiz" olduğunu ifade etmişlerdir. Kars il merkezindeki 40 okul yöneticisinden sadece 26'sı

okullarındaki öğretmenler odasının “yeterli” olduğunu belirtirken, Susuz ve Arpaçay’daki okul yöneticisinin tamamı okullarındaki öğretmenler odasının “yeterli” olduğunu belirtmişlerdir. Selim ve Kağızman’daki okul yöneticilerinin yarısı okullarındaki öğretmenler odasının “yetersiz” olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 18. Okullarda Sınıf Kitaplığı Durumu

Yerleşim Yeri	Yok	Var ama yetersiz	Var yeterli	Toplam
Kars	0	24	16	40
Akyaka	0	6	0	6
Arpaçay	0	2	5	8
Digor	0	3	2	5
Kağızman	2	15	5	22
Selim	0	3	3	6
Susuz	0	3	2	5
Sarıkamış	4	6	5	15
f	6	62	38	106
%	5,66	58,49	35,85	

Kars’taki okul yöneticilerinin %5,66’sı okullarındaki sınıf kitaplıklarının “olmadığını” belirtmişlerdir. Tablo 17 incelendiğinde bu okulların Sarıkamış ve Kağızman ilçe merkezindeki okullar olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin %58,49’u okullarında var olan sınıf kitaplıklarının “yetersiz” olduğunu ifade etmektedirler. Akyaka’daki 6 okul yöneticisinin “tamamı” Akyaka merkezindeki okullarındaki sınıf kitaplıklarının “yetersiz” olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 19. Okulun Temel Gelir Kaynağı

Yerleşim Yeri	Veliler	Hayırsever Vatandaşlar	Kantin Gelirleri	Diğer	Toplam
Kars	41	4	9	7	61
Akyaka	3	0	0	0	3
Arpaçay	2	0	3	6	11
Digor	6	0	0	0	6
Kağızman	35	0	0	0	35
Selim	5	1	0	1	7
Susuz	0	1	0	4	5
Sarıkamış	10	0	0	2	12
f	102	6	12	20	140
%	72,85	4,28	8,56	14,29	

Tablo 13'te görüldüğü gibi Kars'ta görev yapan okul yöneticileri okulların temel gelirlerini %72,85'i veliler, %4,28'i hayırsever vatandaşlar ve %8,56'sı kantin gelirleri olduğunu ifade etmişlerdir. Yöneticiler okul gelirleri içerisinde %72,85'lik oran ile "velilerin" en önemli gelir kaynağı olduğunu belirtmişlerdir. İlçelere göre gelir kaynakları incelendiğinde Kağızman'daki okul yöneticileri tek gelir kaynaklarının "veliler" olduğunu ifade etmişken, Susuz ilçesindeki yöneticiler gelir kaynakları içerisinde "velilerin" hiç olmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte il merkezinde de "velilerin" okul gelir kaynakları bakımından önemli olduğu belirlenmiştir. Selim, Susuz ve Kars il merkezi dışındaki okullarda ise "hiç" hayırsever desteğinin olmadığı ve genel toplamda da hayırseverlerin oldukça az (%4,28) yer tuttukları saptanmıştır.

Tablo 20. Eğitim Kurumlarındaki En Önemli Sorunlar

SORUNLAR	YERLEŞİM YERİ								f	%
	K	A	A	K	A	S	S	A		
	A	R	Ğ	I	S	S	K			
	K	Y	A	İ	Z	E	U	A		
	A	A	Ç	G	M	L	S	M		
	R	K	A	O	A	İ	U	I		
	S	A	Y	R	N	M	Z	Ş		
Fiziki Sorunlar	5	0	1	2	7	0	0	3	18	16,8
Eğitim Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar	2	1	2	0	0	1	2	1	9	8,4
Öğretmen Yeterliliği	2	1	2	1	2	1	0	2	11	10,3
Yönetici Yeterliliği	1	0	0	0	0	1	0	0	2	1,9
Öğretmen Sirkülasyonu	2	1	1	0	2	0	0	0	6	5,6
Materyal Yetersizliği	4	0	0	0	0	0	0	0	4	3,7
Ekonomik Yetersizlik	4	1	1	2	0	1	0	2	11	10,3
Toplumun Eğitime Bakış Açısı	5	1	1	0	1	0	1	3	12	11,2
Eğitime Siyasetin Karışması	1	1	0	0	3	0	0	0	5	4,7
Temizlik	2	0	0	0	0	0	0	0	2	1,9
Öğretmen Atamaları	0	0	0	0	1	1	2	1	5	4,7
Diğer	3	0	0	0	2	0	0	0	15	4,7
Toplam	40	6	8	5	22	6	5	15	107	

Kars'taki okul yöneticilerine göre Kars'taki ilköğretim okullarının en önemli sorunu %16,8 ile "fiziksel sorunlar", ikinci sırada %11,2 ile "toplumun eğitime bakışı", %10,3

ile üçüncü sırada “öğretmen yeterliliği ve ekonomik yetersizlik”, dördüncü sırada %8,4 ile eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar olarak sıralanmaktadır. Okul yöneticilerine göre Kars’a ilköğretim okullarının en az önemli gördükleri sorunlar ise “yönetici yeterliliği”, “temizlik” ve “materyal yetersizliği” dir.

Kars merkezdeki okul yöneticilerine göre eğitimin en önemli üç sorunu “fiziksel sorunlar” (n=5), ikinci önemli sorun “toplumun eğitime bakışı” (n=5) ve materyal yetersizliği (n=4)dir. Akyaka ve Selim’deki okul yöneticilerine göre ise “Eğitim Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar” “Öğretmen Yeterliliği” “Eğitime Siyasetin Karışması” ve “Öğretmen Sirkülasyonu” en önemli sorunlardır. Arpaçay’daki okul yöneticilerine göre en önemli sorun “Eğitim Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar”(n=2) ve “Öğretmen Yeterliliği” (n=2) olarak ortaya çıkmıştır. Digor’daki okul yöneticilerine göre eğitimin en önemli sorunu “fiziki sorunlar”(n=2) ve “ekonomik yetersizlik”(n=2) Kağızman’daki okul yöneticilerine göre ise “fiziki sorunlar”(n=7), eğitime siyasetin karışması (n=3) ve öğretmen sirkülasyonu ” (n=2)dur. Sarıkamış’taki okul yöneticilerine göre ise eğitimin en önemli sorunları “toplumun eğitime bakışı” (n=3), “fiziksel yetersizlik” (n=3) ve “öğretmen yeterliliği” (n=2)dir. Susuzdaki okul yöneticilerine göre “eğitim Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar” (n=2) ve “Öğretmen Atamaları” (n=2) en önemli sorunlardır.

Sonuç, tartışma ve öneriler

Araştırmanın hedef evrenini Kars il ve ilçe merkezlerinde görev yapan 107 ilköğretim okul yöneticisi oluşturmaktadır. Okul yöneticilerinin % 76,53 ‘ü “A” tipi okulda görev yapmaktayken, % 6,13’ü “B” tipi okulda görev yaptığı görülmektedir

Araştırmanın sonucunda Kars il ve ilçe merkezlerindeki okulların %79,4’ünde tam gün eğitim-öğretim yapılırken, %20,6’sında ikili eğitim-öğretim yapıldığı görülmektedir. Özellikle azla Kars il merkezinde ve Digor ilçesinde ikili öğretim uygulamasının yoğun olduğu görülmektedir. Aydın (2000), bu duruma ilişkin olarak temel eğitim kurumlarının önemli bir bölümünde sürdürülen ikili öğretim ve birleştirilmiş sınıflar uygulamasına en kısa sürede son verilmesi gerektiğini, bu amaçla gerekli kaynakların (bina, araç, gereç, öğretmen, eğitim uzmanı vb.) sağlanması yönünde çaba gösterilmesi gerektiğini önermiştir.

Kars’taki okulların sadece %7,4’ünde spor salonun yeterli olduğu ve %74,8’inde ise hiç spor salonu olmadığı görülmektedir. Akyaka, Arpaçay, Digor, Selim ve Susuz ilçe merkezindeki okulların hiçbirisinde spor salonu olmadığı belirlenmiştir. Kars il merkezi, Kağızman ve Sarıkamış merkezindeki okullarda ise var olan spor salonlarının yetersiz olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerde fiziksel olarak uygunluk, diğer bireylerden fiziki olarak daha iyi durumda olma, algılanan fiziksel yeterliliği arttıracığından, spor yapma öz saygı düzeyini olumlu olarak etkilemektedir. Yapılan araştırmalar, öz saygı düzeyi yüksek olan bireylerde kendine güven, iyimserlik, başarıma isteği, zorluklardan yılmama gibi olumlu ruhsal niteliklerin yanı sıra, kendilerine saygıyla ve kabul edilmeye değer, önemli ve yararlı kişiler olarak algılama eğiliminde olduklarını göstermektedir (Korkmaz, 2007). Bu

açıdan bakıldığında Kars'taki ilköğretim okullarında öğrencilerin yararlanabileceği spor salonlarının yetersiz olması önemli bir problem olarak görülebilir.

Kars ve ilçe merkezlerindeki okulların %27,35'inde "hiç" rehber öğretmen bulunmaktaki, %21,69'unda "haftanın belirli günlerinde" rehber öğretmen görev yapmaktadır. Okul yöneticilerinin %50,95'i ise okullarında "her gün" rehber öğretmen olduğunu ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin %30,8'i okullarında rehberlik servisi odasının olmadığını, %20,6'sı ise okullarında var olan rehberlik servisi odasının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin 39,3'ü okullarındaki öğretmenler odasının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Hatunoğlu ve Hatunoğlu (2006) okullarda yürütülen rehberlik hizmetlerinin işleyişini ve problemlerini belirlemek amacıyla ilköğretim ve lise düzeyindeki Antalya ili ve ilçelerinde bulunan rastgele seçilmiş 40 okul ile Ağrı ili ve ilçelerinde bulunan rastgele seçilmiş 30 okul araştırma kapsamına almıştır. Araştırma sonuçlarına göre; okullardaki öğrenci sayısına göre rehber öğretmen sayısının az olması ve bu yetersizliğin yüksek düzeyde bulunması, okullardaki rehberlik hizmetlerine özgü donanım yetersizliği, idarecilerin (okul müdürü ve müdür yardımcıları) rehberlik hizmetlerine olumsuz ve bilinçsiz bakış açısı, rehberlik saatinin sınıf rehber öğretmenleri tarafından sağlıklı ve amacına uygun değerlendirilmemesi ve bu saatteki rehberlik programının dışına çıkılıp farklı uğraşlarla ilgilenilmesi, rehberlik hizmetlerinin kağıt üzerindeki işleyişini ile gerçekte aktif olarak yapılan hizmetlerin çok farklı olması gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. Hem Antalya, hem Ağrı hem de Kars illerinde bu tür sorunların olması durumun ulusal bir sorun olduğunu göstermektedir.

Araştırmada okul yöneticilerinin %29'u okullarında "hiç" kütüphane bulunmadığını ve %51,4'ünde ise var olan kütüphaneler yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Kars'taki okul yöneticilerinin %5,66'sı okullarındaki sınıf kitaplıklarının "olmadığını" belirtmişlerdir. Tablo 17 incelendiğinde bu okulların Sarıkamış ve Kağızman ilçe merkezindeki okullar olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin %58,49'u okullarında var olan sınıf kitaplıklarının "yetersiz" olduğunu ifade etmektedirler. Akyaka'daki 6 okul yöneticisinin "tamamı" Akyaka merkezindeki okullarındaki sınıf kitaplıklarının "yetersiz" olduğunu ifade etmişlerdir. Dengiz ve Yılmaz (2007) 2004 İlköğretim Programı'nın okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarını hangi düzeyde ve nasıl bir yaklaşım içinde ele aldığını belirlemek amacıyla Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bulunan 2'si özel 7 ilköğretim okulunda görev yapan 118 sınıf öğretmeni üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırılmamasının nedeni olarak okullarda kütüphane olmayışı ya da var olan kütüphanelerin yetersiz kalışı, sınıf kitaplıklarının yetersizlikleri, öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin okuma ve kütüphane kullanma konusunda yeterince duyarlı olmamalarını göstermiştir.

Okul yöneticilerinin %6,6'sı okullarında bilişim teknolojisi sınıfının "bulunmadığını", %41,50'si "var ama yetersiz" olduğunu ifade etmişlerdir. Okul yöneticilerinin %28,3'ü okullarında fen laboratuvarının "olmadığını", %33,01'i "var olduğunu ancak yetersiz" olduğunu belirtmişlerdir. Okul yöneticilerinin %6,5'i okullarında temizlik personelinin

olmadığını, %37,1'i var ama yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Kars, Akyaka, Kağızman ve Sarıkamış'taki dört okul yöneticisi okullarında temizlik personelinin olmadığını ifade etmişlerdir.

Okul yöneticilerinin %70,1'i okullarında kantin olmadığını ifade etmişlerdir. Akyaka, Selim ve Susuzdaki okul yöneticilerinin tamamı okullarında kantin olmadığını ifade etmişlerdir. Kars'taki okul yöneticilerinin %28,42'si okullarındaki tuvalet-lavaboların yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Özellikle Sarıkamış'taki okul yöneticilerinin yaklaşık yarısı ve Kağızman'daki okul yöneticilerinin 1/3'ü lavabo ve tuvaletlerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Kars'taki okul yöneticilerinin 39,3'ü okullarındaki öğretmenler odasının “yetersiz” olduğunu ifade etmişlerdir. Kars il merkezindeki 40 okul yöneticisinden sadece 26'sı okullarındaki öğretmenler odasının “yeterli” olduğunu belirtirken, Susuz ve Arpaçay'daki okul yöneticisinin tamamı okullarındaki öğretmenler odasının “yeterli” olduğunu belirtmişlerdir. Selim ve Kağızman'daki okul yöneticilerinin yarısı okullarındaki öğretmenler odasının “yetersiz” olduğunu belirtmişlerdir.

Kars'ta görev yapan okul yöneticileri okulların temel gelir kaynağı olarak; ilk sırada veliler, ikinci sırada hayırsever vatandaşlar ve üçüncü sırada kantin gelirleri olduğunu ifade etmişlerdir. İlçelere göre gelir kaynakları incelendiğinde Kağızman'daki okul yöneticileri tek gelir kaynaklarının “veliler” olduğunu ifade etmişken, Susuz ilçesindeki yöneticiler gelir kaynakları içerisinde “velilerin” hiç olmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte il merkezinde de “velilerin” okul gelir kaynakları bakımından önemli olduğu belirlenmiştir. Selim, Susuz ve Kars il merkezi dışındaki okullarda ise “hiç” hayırsever desteğinin olmadığı ve genel toplamda da hayırseverlerin oldukça az (%4,28) yer tuttukları saptanmıştır.

Şimşek (1991)'in “Ortaöğretimde Okul Binalarının Kullanım Etkililiği” adlı tezinde ortaöğretimde okul binalarının zaman ve mekân boyutundan kullanımını ele alınmıştır. Araştırma için Ankara il merkezinde bulunan 110 okulun yöneticilerine anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; okul binalarının okul dışındaki kurum, kuruluş ya da kişiler tarafından çok azı kullanıldığı, günlük ve yıllık kullanım süresinin kullanılmayan zamana göre az olduğu ve birimlerin kapasitenin üstünde kullanıldığı belirtilmiştir. Araştırmada, bina ve fiziki mekan yetersizliğinin giderilmesi için alternatif çözüm yollarının geliştirilip kullanılmadığı, artan öğrencilerin ihtiyacına cevap vermek için mevcut kapasitelerin daha da arttırılma yoluna gidildiği vurgulanmıştır. Araştırmada okul binalarının, öğrenciler dışında toplumun diğer kesimleri tarafından, onların çeşitli ihtiyaçlarını karşılayacak düzenlemeler yapılarak kullanılması, bazı mekanların, çeşitli okulların ortaklaşa kullanımına açık olması ve zaman olarak da kapalı olduğu sürelerde çeşitli şekillerde kullanılarak zaman, mekan ve maddi yararlar sağlanması önerilerinde bulunulmuştur (Gök ve Gürol, 2002).

Kars'taki okul yöneticilerine göre eğitimin okulların en önemli sorunu “fiziksel sorunlar”, ikinci önemli sorun “toplumun eğitime bakışı”, üçüncü önemli sorun “öğretmen

yeterliliği ve ekonomik yetersizlik” ve dördüncü önemli sorun ise eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlardır. Okul yöneticilerine göre Kars’a eğitimin en az önemli sorunları ise “yönetici yeterliliği”, “temizlik” ve “materyal yetersizliği” dir.

Kars merkezdeki okul yöneticilerine göre eğitimin en önemli üç sorunu “fiziksel sorunlar”, ikinci önemli sorun “toplumun eğitime bakışı” ve materyal yetersizliği dir. Akyaka ve Selim’deki okul yöneticilerine göre ise “Eğitim Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar” “Öğretmen Yeterliliği” “Eğitime Siyasetin Karışması” ve “Öğretmen Sirkülasyonu” en önemli sorunlardır. Arpaçay’daki okul yöneticilerine göre en önemli sorun “Eğitim Sisteminden Kaynaklanan Sorunlar” ve “Öğretmen Yeterliliği” olarak ortaya çıkmıştır. Diğor’daki okul yöneticilerine göre eğitimin en önemli sorunu “fiziki sorunlar” ve “ekonomik yetersizlik” Kağızman’daki okul yöneticilerine göre ise “fiziki sorunlar” eğitime siyasetin karışması ve öğretmen sirkülasyonu” dur. Sarıkamış’taki okul yöneticilerine göre ise eğitimin en önemli sorunları “toplumun eğitime bakışı” “fiziksel yetersizlik” ve “öğretmen yeterliliği” dir. Susuzdaki okul yöneticilerine göre “eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar” ve “öğretmen atamaları” en önemli sorunlardır.

Literatürlerde okul binalarının sayısal yetersizliği sürekli vurgulanırken, buna karşın mevcut binaların var olan kapasitelerinin yeterince kullanılıp kullanılmadığı açıklığa kavuşturulmamıştır. Araç-gereç ve altyapının eksikliği sorunu genelde tüm okullarda özellikle de ilköğretim okullarında önemli boyutlara ulaşmıştır. Dersliklerin yetersizlikleri, laboratuvar, işlik, atelye, uygulama bahçesi ve spor salonu gibi birimlerin olmayışı ya da eksik olması eğitim ve öğretimi olumsuz etkilemektedir. Araç-gereç ve gerekli malzemelerin olmayışı ya da yetersiz oluşu hedeflenen amaçlara ulaşmayı engellemekte, yaşayarak öğrenmediği için öğrencilerin edindiği bilgiler ezbere dayanmaktadır (Bıldır 1995; Gök ve Gürol, 2002).

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen öneriler şöyledir:

1. Araştırmada okulların sadece %7,4’ünde spor salonunun yeterli olduğu ve %74,8’inde ise hiç spor salonu olmadığı görülmektedir. Çocukların fiziksel gelişimlerinin özellikle ilköğretim çağında şekillendiği düşünülürse, okullardaki alt yapının da bu ihtiyaçlara cevap vermesi gerekir. Kars’taki okulların yarısından fazlasının oyun alanı, spor salonu gibi yapılara kavuşturulması gereklidir.

2. Okul yöneticilerinin %30,8’i okullarında rehberlik servisi odasının olmadığını, %20,6’sı ise okullarında var olan rehberlik servisi odasının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Rehberlik servisinde hizmet verecek rehber öğretmenler, okul yönetimiyle işbirliği yapmalı, bu servisi düzenlemeli ve geliştirmelidir.

3. Araştırmada yöneticilere göre eğitimin en önemli sorunu %16,8 ile “fiziksel sorunlar”, %11,2 ile “toplumun eğitime bakışı”, %10,3 ile “öğretmen yeterliliği ve ekonomik yetersizlik”, %8,4 ile eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar olarak sıralanmaktadır.

Kars'ta ve çoğu kırsal bölgede bulunan okullarda öncelikli olarak fiziksel sorunların çözüme kavuşturulması gerekir.

4. Kars il merkezi ile birlikte, Digor ilçe merkezinde ikili eğitim-öğretime son vermek için yeni okul binaları yapılmalıdır.

5. Okullarda öğrenci sağlığının korunması için önemli olan temizlik personeli ve malzemesi ihtiyacı bulunan okulların bu ihtiyaçları karşılanmalıdır.

6. Öğretmenlerin iş yaşam kalitesinin geliştirilmesi için öğretmenler odası ve diğer sosyal imkanları zayıf olan okulların bu ihtiyaçları giderilmelidir.

7. Okulların temel gelir kaynaklarının veliler olduğu görülmektedir. Bu durum da Kars'taki okulların kamudan yeterli mali desteği alamadığını göstermektedir. Kars'taki okullara bölgenin ilin şartları da göz önüne alınarak mali destekler sağlanmalıdır.

8. Bu araştırma Kars il ve ilçe merkezini kapsamakta dolayısıyla köyler bu çalışmanın dışında kalmıştır. Kars genelini kapsayan daha geniş kapsamlı araştırmalar yapılabilir.

9. Bu araştırmada veriler okul yöneticilerinden elde edilmiştir. Yapılacak araştırmalar ile öğretmenler, öğrenciler ve velilerin de bu konudaki görüşleri incelenebilir.

10. Bu araştırmada okulların fiziksel özellikleri ele alınmıştır. Okulların fiziksel özellikleri konusu okul güvenliği, okul sağlığı, okul iklimi gibi sosyal değişkenler le ilişkilendirilerek konu araştırılabilir.

Kaynakça

- Aydın, A (2000). Zorunlu Temel Eğitim Uygulaması Ve Çözüm Bekleyen Sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Denizli.
- Balcı, A. (2005). *Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Tek Ağaç Yayıncılık.
- Bıldır, C. (1995). *İlköğretim Okullarının Amacına Ulaşma Derecesi – Çanakkale İli Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: TODAİE Yayını.
- Dengiz, A., Yılmaz, B. (2007) 2004 İlköğretim Programı'nda Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Bilgi Dünyası*, 8(2): 203-229.
- Ersoy, S (2006). *İlköğretim Okullarında Yönetici ve Öğretmenler Arasındaki İletişim Sorunları*(Van İli Örneği) Yüksek Lisans Tezi, Van.
- Gök, F. ve Okçabol, R. (1998). *Öğretmen Profili Araştırma Raporu*, Ankara: Eğitim Sen.
- Gök, H., Gürol, M. (2002). Zaman ve Ergonomik Açından İlköğretim Okul Binalarının Kullanım Durumu (Elazığ İli Örneği) *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Cilt: 12, Sayı: 2.

- Hatunoğlu A. ve Hatunoğlu Y. (2006) Okullarda Verilen Rehberlik Hizmetlerinin Problem Alanları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:14 No:1, 333-338.
- Kapusuzoğlu, Ş. (2004). Okula Dayalı Yönetimde Denetim Sisteminin İşlevselliği Ve Katkısının Değerlendirilmesi. *XIII.Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Korkmaz, N., H. (2007). Yaz Spor Okulları İle Çocukların Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. XX (1), 49-65.
- MEB, (2006). *17. Milli Eğitim Şurası Hazırlık Dokümanı İl Komisyon Raporları*. Ankara.
- Şimşek, N. (1991). *Ortaöğretimde Okul Binalarının Kullanım Etkinliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üstüner, M., Demirtaş, H. ve Özer, N. (2007). Okul yönetiminde karşılaşılan sorunların öğrenci ve okul ile ilgili değişkenler açısından incelenmesi *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. Sayı: 51 Bahar Sayfa: 421-455.